

REKOMMENDATION OM ALLAS DELTAGANDE I OCH BIDRAG TILL
KULTURLIVET

Unesco och kulturpolitiken

Unesco är Förenta Nationernas organisation för undervisning, vetenskap och kultur. Den har funnits i 30 år, men det är först under de sista tio åren som man börjat syssla med kulturfrågorna mer systematiskt. En viktig del av Unescos insatser på det kulturpolitiska området har bestått i att organisera kulturministerkonferenser i olika delar av världen. Den första var i Venedig 1970.

Vid konferenserna har antagits rader av rekommendationer. De har kommit till under några korta dagar. De är därför litet osystematiska och svårlästa. De har säkert bidragit till att man inom Unesco känt ett behov av att i en mer genomarbetad text uttrycka grundläggande kulturpolitiska tankegångar.

Andra Unesco-rekommendationer på kulturområdet har oftast varit av teknisk natur. De handlar om utförelse av kulturföremål, vård av kulturminnen etc. Det var alltså något nytt med en mer politiskt inriktad rekommendationstext.

Arbetet med en kulturpolitisk rekommendation

Redan 1974 beslöt Unescos högsta organ, generalkonferensen, att organisationen borde utarbeta en rekommendation om "allas fria, demokratiska tillgång till kultur och aktiva deltagande i samhällets kulturliv". Ett förslag till rekommendation skulle förberedas till 1976 års generalkonferens.

Den svenska inställningen till tanken på en rekommendation var från början avvaktande. Man såg de stora svårigheterna i att nå enighet om känsliga, kulturpolitiska frågor. Men inställningen ändrades, när man såg vilka tankegångar som skulle inrymmas i texten. Man kunde nämligen känna igen många av de grundläggande principerna i den nya svenska kulturpolitiken, som växte fram under 1970-talets mitt.

Man beslöt sig från svensk sida att arbeta aktivt med rekommendationstexten. Det innebar också att man gick in i de problem som fanns i det textförslag Unescos sekretariat utarbetade. Vid ett expertmöte i Paris 1976 bestämdes det slutliga förslag som skulle underställas generalkonferensen senare samma år.

Parismötet lär ha inneburit ett rekord i fråga om formella ändringsförslag till sekretariatets text. Från svensk sida var man mycket missnöjd med många inslag i rekommendationsutkastet. Vid mötet avslöjades djupgående ideologiska motsättningar framför allt i fråga om synen på skyddet för yttrandefriheten. Många formuleringar var oklara och kunde användas som ursäkter för begränsningar av yttrandefriheten. I en formulering om yttrandefriheten ville man t.ex. ha ett tillägg om "att stärka humanismens ideal".

Många ändringar från svensk och västeuropeisk sida röstades ner vid Parismötet. Det ledde till att en tredjedel av länderna avstod från att rösta för slutdokumentet.

Beslutet vid generalkonferensen i Nairobi

Vid generalkonferensen i Nairobi fullföljdes ansträngningarna att förbättra texten, framför allt att få bort några av de från yttrandefrihetssynpunkt mest anstötliga formuleringarna. Detta lyckades också till stor del efter långa diskussioner på olika nivåer.

Rekommendationen antogs med 63 röster mot 5 och 15 nedlagda.

Värdet med rekommendationen

En text av detta slag är resultatet av en lång rad kompromisser. Det blir en bitvis svårläst text. Men det viktiga är att den ändå speglar ett radikalt kulturpolitiskt tänkande i fråga om alla människors rätt till aktivt deltagande i kulturlivet.

Från de idealen är vi avlägsna både i detta land och på flertalet andra ställen i världen.

Kanske kan vi hämta någon inspiration för vårt arbete här hemma ur denna text. Då har översättningen till svenska haft någon betydelse.

4

REKOMMENDATION OM ALLAS DELTAGANDE I OCH BIDRAG TILL
KULTURLIVET

Unescos (Förenta Nationernas organisation för utbildning, vetenskap och forskning) 19:e generalkonferens, i Nairobi 26 oktober - 30 november 1976,

erinrar om artikel 27 i den allmänna deklARATIONEN om de mänskliga rättigheterna, enligt vilken "envar har rätt att fritt delta i samhällets kulturella liv, att njuta av konsten samt att ta del av vetenskapens framsteg och dess frukter",

erinrar om att Unescos stadgar i inledningen slår fast, att kulturens spridning och mänsklighetens fostran till rättvisa, frihet och fred är ouplösligt förenade med människovärdet,

erinrar om reglerna i principförklaringen om internationellt kultursamarbete, antagna av Unescos fjortonde generalkonferens den 4 november 1966, särskilt artikel I, som slår fast att

"varje kultur har en värdighet och ett värde som måste respekteras och bevaras",

och artikel IV, som föreskriver att ett av målen för det internationella kultursamarbetet är

"att göra det möjligt för alla att få tillgång till kunskaper, att njuta av alla folks konst och litteratur, att få del av vetenskapens framsteg i alla delar av världen och av de fördelar framstegen ger samt att bidra till ett rikare kulturliv",

och även om reglerna i slutdokumentet från konferensen om säkerhet och samarbete i Europa enligt vilka de deltagande staterna,

"som önskar bidra till att stärka freden och samförståndet mellan folken och till att andligt berika människans personlighet utan åtskillnad på grund av ras, kön, språk eller religion",

var och en föresätter sig bl.a. att verka för allas tillgång till deras kulturella landvinningar,

anser att kulturens utveckling inte enbart kompletterar och styr den allmänna utvecklingen utan också är ett verkligt instrument för framsteg,

anser

(a) att kulturen är en integrerad del av samhällslivet, varför kulturpolitiken måste ses i ett större, allmänpolitiskt sammanhang, och att kulturen till sin karaktär är ett fenomen, som följer av att människor sluter sig samman och samarbetar i skapande verksamhet,

(b) att kulturen i dag håller på att bli ett viktigt inslag i människors liv och en huvudfaktor för mänsklighetens framåtskridande och att en väsentlig förutsättning för framåtskridandet är garantier för en fortlöpande tillväxt av samhällets andliga resurser, grundad på full, harmonisk utveckling av alla samhällsmedlemmar och få fritt spelrum för människors skapande anlag,

(c) att kultur inte enbart är en anhopning av verk och kunskaper, som en elit skapar, samlar och bevarar för att placera inom räckhåll för alla eller som ett folk med rikt arv från det förflutna erbjuder andra som ett mönster deras egen historia inte har kunnat ge dem, och att kultur inte enbart innebär tillgång till konstnärliga och humanistiska verk utan på en och samma gång består av förvärvande av kunskaper, krav på en livsstil och behov att kommunicera,

anser att det för utvecklingen av grundläggande mänskliga värden och för individens värdighet är väsentligt, att så många människor och sammanslutningar som möjligt deltar frivilligt i en mångsidig kulturverksamhet, och att allas tillgång till kulturens landvinningar kan garanteras endast om det skapas sociala och ekonomiska förutsättningar för att inte blott njuta av kulturens frukter utan också för att ta aktiv del i kulturlivet och kulturutvecklingen,

anser att tillgång till kultur och deltagande i kulturlivet är två kompletterande sidor av samma sak, vilket framgår av hur de påverkar varandra - tillgång kan främja deltagandet i kulturlivet, och deltagande kan bredda tillgången till kultur genom att ge denna dess verkliga innebörd - och att utan del-

tagande enbart tillgång till kultur omöjligt kan räcka för att uppnå syftet med kulturell utveckling,

påpekar att kulturell verksamhet engagerar bara en ytterst liten del av befolkningen och även att existerande organisationer och använda metoder inte alltid motsvarar behoven hos människor i särskilt ömtålig ställning på grund av otillräcklig utbildning, låg levnadsstandard, dåliga bostadsförhållanden och allmän brist på ekonomiskt och socialt oberoende,

påpekar att verkligheten ofta i hög grad skiljer sig från de förkunnade idealen, de uttalade avsikterna och programmen och de förväntade resultaten,

anser att även om det är väsentligt och angeläget att precisera målen, metoderna och innehållet i en politik för allas deltagande i kulturlivet, så kan de tänkta lösningarna inte bli identiska för alla länder på grund av rådande ekonomiska, sociala och politiska olikheter mellan staterna,

bekräftar på nytt principerna om respekt för staters suveränitet, icke-inblandning i andra länders inre angelägenheter, lika rättigheter och folkens rätt till självbestämmande,

är medveten om medlemsstaternas ansvar att föra en kulturpolitik, som främjar de fastställda målen i FN-stadgan, Unescos stadgar, den internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter samt principförklaringen om internationellt kultursamarbete,

beaktar att en vidare medverkan är nödvändig för att avskaffa den ekonomiska och sociala ojämlikhet, som hindrar stora delar av befolkningen från att förvärva grundläggande kunskaper i naturvetenskap och teknik och från att bli medvetna om sina egna kulturbehov, samt att till dessa hinder även måste läggas motstånd mot förändringar och spärrar av alla slag, vare sig de har politiskt eller kommersiellt ursprung eller tar form av en reaktion från slutna samhällen,

anser att problemen med tillgång och deltagande kan lösas genom gemensamma ansträngningar, som påverkar olika områden i samhället och människors olika livsbetingelser, och att detta bör ske så att det för varje land typiska livsmönstret blir utgångspunkt för de politiska besluten,

anser att tillgång till kultur och deltagande i kulturlivet är nödvändiga beståndsdelar i en övergripande politik, som behandlar de arbetande massornas villkor, arbetets organisering, fritid, familjeliv, undervisning och praktisk utbildning, stadsplanering och miljö,

är medveten om den viktiga rollen i kultur- och samhällslivet för ungdomar vilkas uppgift är att bidra till samhällets utveckling och framåtskridande, för föräldrar, främst på grund av det avgörande inflytande de utövar på barnens kulturella fostran och på utvecklingen av deras skapande förmåga, för äldre människor som kan fylla en ny social och kulturell funktion, för arbetare, på grund av deras aktiva bidrag till samhällsförändringar, för konstnärer, som skapare och förmedlare av kulturella värden, och för andra kulturarbetare med uppgift att se till att alla befolkningsgrupper aktivt deltar i kulturlivet och att fastställa och uttrycka dessa gruppers önsknings, vilket måste ske i samarbete med frivilliga krafter i samhället,

anser att tillgång och medverkan, som bör ge var och en möjlighet inte bara att åtnjuta fördelar utan också att uttrycka sig i samhällslivets alla situationer, förutsätter största frihet och tolerans inom fostran, kulturskapande och kulturspridning,

anser att deltagande i kulturlivet förutsätter bejakande av personligheten, dess värdighet och värde, och förverkligande av människans grundläggande rättigheter och friheter fastslagna av FN-stadgan och av internationella juridiska instrument för de mänskliga rättigheterna, och att individens kulturella utveckling hindras av sådana företeelser som aggressionspolitik,

kolonialism, nykolonialism, fascism och rasism i alla dess former och yttringar liksom av andra orsaker,

anser att deltagande i kulturlivet är ett sätt att hävda identitet, äkthet och värdighet och att identiteten riskerar att kränkas av en mängd söndrande faktorer, som härrör från alltjämt förhärskande, olämpliga modeller och en teknik som man inte bemästrar,

anser att hävdande av kulturell identitet inte bör leda till att isolerade grupper bildas utan tvärtom bör gå hand i hand med en ömsesidig vilja till vidsträckta och täta kontakter och att sådana kontakter är en grundförutsättning för att denna rekommendations syften ska kunna uppnås,

beaktar den allmänna, kulturella och konstnärliga bildningens grundläggande betydelse samt arbetstidens och fritidens användning för full kulturell utveckling i ett perspektiv av livslång utbildning,

anser att massmedierna kan tjäna som instrument för att berika kulturen både genom att öppna nya möjligheter till kulturell utveckling - bidra till att frigöra individens inneboende, kulturella resurser, att bevara och popularisera traditionella kulturformer och att skapa och sprida nya - och genom att förvandla sig till medier för gruppkommunikation och främja direkt, folklig medverkan,

anser att slutmålet för tillgång och deltagande är att höja den andliga och kulturella nivån i samhället som helhet på de humanistiska värdenas grund och att ge kulturen ett humanistiskt och demokratiskt innehåll samt att detta i sin tur förutsätter åtgärder mot den "kommersiella masskulturens" skadliga verkan, som hotar nationella kulturer och mänsklighetens kulturella utveckling, leder till personlighetens förnedring och utövar ett speciellt skadligt inflytande över den unga generationen,

har till behandling som punkt 28 på sessionens dagordning förslag om allas deltagande i och bidrag till kulturlivet,

beslutade vid sin 18:e session att denna fråga skulle göras till föremål för internationell reglering i form av en rekommendation till medlemsstaterna,

antar i dag, den 26 november 1976, denna rekommendation.

Generalkonferensen rekommenderar medlemsstaterna att anta följande riktlinjer genom att vidta de lagstiftnings- och andra åtgärder som kan krävas - i enlighet med varje enskild stats författningspraxis och den behandlade frågans art - för att inom respektive territorier tillämpa principerna och normerna i denna rekommendation.

Generalkonferensen rekommenderar medlemsstaterna att göra denna rekommendation känd hos myndigheter, institutioner och organisationer, som kan medverka till att säkerställa allas deltagande i och bidrag till kulturlivet.

Generalkonferensen rekommenderar medlemsstaterna att, vid de tidpunkter och på det sätt konferensen kommer att bestämma, rapportera om sina åtgärder enligt denna rekommendation.

I. DEFINITIONER, REKOMMENDATIONENS OMFATTNING

1. Denna rekommendation behandlar allt, som medlemsstaterna eller deras myndigheter bör göra för att demokratisera medlen för kulturverksamhet, så att alla människor får möjlighet att fritt och fullständigt delta i kulturskapande och få del av dess resultat enligt det sociala framåtskridandets krav.

2. I denna rekommendation menas med

(a) tillgång till kultur direkta möjligheter för alla - särskilt genom att det skapas lämpliga sociala och ekonomiska

förhållanden - att fritt skaffa sig information, utbildning, kunskaper och insikter samt att ta del av kulturens värden och rikedomar,

(b) deltagande i kulturlivet direkt garanterade möjligheter för alla - grupper eller individer - att uttrycka sig fritt, att kommunicera, handla och engagera sig i skapande verksamhet för full utveckling av personligheten, ett harmoniskt liv och samhällets kulturella framåtskridande,

(c) kommunikation förbindelser mellan grupper eller individer, som önskar fritt utbyta eller sammanföra information, idéer och kunskaper för att främja dialog, gemensam handling, samförstånd och solidaritet och som samtidigt värnar om ursprunglighet och olikheter för att stärka ömsesidig förståelse och fred.

3. I denna rekommendation

(a) har begreppet kultur vidgats till att omfatta grupper eller individers skapande och uttryck av alla former, både i livsstil och konstnärlig verksamhet,

(b) förutsätter allas fria, demokratiska tillgång till kultur lämplig ekonomisk och social politik,

(c) förutsätter deltagande i kulturlivet de olika samhällsgruppernas medverkan såväl i beslut om kulturpolitiken som i ledningen och utvärderingen av verksamheten,

(d) har det fria deltagandet i kulturlivet samband med en

(I) utvecklingspolitik för ekonomisk tillväxt och social rättvisa,

(II) politik för livslång utbildning, som anknyter till alla människors behov och ambitioner och som gör dem medvetna om sina intellektuella och känslomässiga möjligheter, erbjuder

dem kulturell och konstnärlig utbildning, ökar deras uttrycksförmåga och stimulerar deras skaparlust så att de står bättre rustade för samhällsförändringar och ett mer fullständigt deltagande i samhällslivet,

(III) politik för vetenskap och teknik inspirerad av föresatsen att skydda folkens kulturella identitet,

(IV) socialpolitik inriktad på framsteg och mer exakt på att minska - med sikte på att helt avskaffa - de orättvisor som handikappar vissa grupper och individer, särskilt de sämst ställda, i deras levnadsförhållanden, deras möjligheter och deras ambitioner,

(V) miljöpolitik avsedd att genom planmässigt markutnyttjande och naturskydd skapa en livsmiljö, som bidrar till individens och samhällets fulla utveckling,

(VI) kommunikationspolitik avsedd att öka det fria utbytet av information, idéer och kunskaper för att främja ömsesidig förståelse, varvid utbyggnad uppmuntras av både moderna och traditionella medier för kulturella ändamål,

(VII) politik för internationellt samarbete byggd på principen om kulturernas lika värde, ömsesidig respekt, förståelse och tillit samt stärkande av freden.

II. LAGSTIFTNING OCH REGLER

4. Medlemsstaterna rekommenderas att, om de inte redan har gjort detta, anta lagar eller regler enligt inhemsk författningsordning eller på annat sätt ändra nuvarande praxis för att

(a) som mänskliga rättigheter garantera de rättigheter, som avser tillgång till och deltagande i kulturlivet efter andemeningen i den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna och i de internationella konventionerna om

ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter och om medborgerliga och politiska rättigheter samt enligt idealen och målen i FN-stadgan och i Unescos stadga,

(b) effektivt garantera alla samhällsmedlemmars fria tillgång till nationella och internationella kulturer utan åtskillnad eller diskriminering på grund av ras, hudfärg, kön, språk, religion, politisk övertygelse, nationellt eller socialt ursprung, ekonomisk ställning eller på några andra grunder och att sålunda uppmuntra alla befolkningsgrupper att fritt delta i den process, där kulturvärden skapas,

(c) särskilt uppmärksamma att kvinnor är fullt berättigade till tillgång till kultur och att verksamt delta i kulturlivet,

(d) främja utvecklingen och spridningen av nationella kulturer och utvecklingen av internationellt samarbete för att göra andra folks kulturinsatser bättre kända och att stärka vänskap och ömsesidig förståelse,

(e) skapa förhållanden som tillåter befolkningen att spela en allt aktivare roll i arbetet för samhällets framtid, att åta sig ansvar och plikter och att utöva sina rättigheter under denna process,

(f) garantera alla kulturers lika värde, även inhemska och i förekommande fall utländska minoriteters kulturer, som en del av hela mänsklighetens arv och sörja för deras främjande på alla nivåer utan diskriminering samt att inhemska och utländska minoriteter ges oinskränkta möjligheter till tillgång och deltagande i kulturlivet i de länder de befinner sig för att berika det med sina egna bidrag, med skydd för deras rätt att bevara sin kulturella identitet,

(g) skydda, säkra och främja alla former av kulturyttringar, t.ex. nationella eller regionala språk, dialekter, folkkonst och traditioner, både från gammal och modern tid,

landsbygdens kulturyttringar såväl som andra samhällsområdets,

(h) sörja för att de handikappade inlemmas i kulturlivet och har möjligheter att delta i detta,

(i) sörja för lika tillgång till utbildning,

(j) garantera yttrande- och kommunikationsfrihet för att därigenom stärka humanismens ideal,

(k) åstadkomma villkor, som främjar skapande arbete och garanterar frihet åt skapande konstnärer och skydd för deras verk och rättigheter,

(l) förbättra yrkets anseende för de olika kategorier personal, som krävs för att genomföra kulturpolitiken,

(m) sörja för att kulturell och konstnärlig utbildning får tillbörligt utrymme i läroanstalternas läroplaner och ge människorna utanför utbildningssystemet kontakt med kulturarvet,

(n) öka möjligheterna till intellektuellt, manuellt och mimiskt skapande och uppmuntra konstnärlig utbildning, erfarenhet och uttryck med avsikt att göra konsten till en del av livet,

(o) ge massmedierna en ställning, som garanterar deras oberoende, varvid särskilt uppmärksamhet ägnas aktiv medverkan av skapande konstnärer och allmänheten; dessa medier bör inte hota kulturers äkthet eller skada deras egenart, de bör inte fungera som instrument för kulturell dominans utan tjäna ömsesidig förståelse och fred,

(p) förena uppgiften att skydda och främja allt det, som knyter an till kulturarvet, traditionerna och det förflutna, med behovet att låta nutida strävanden och moderna synsätt komma till uttryck,

- (q) (I) skydda och främja utveckling av arvet från det förflutna, särskilt gamla minnesmärken och traditioner som kan bidra till den väsentliga jämvikten i samhällen i en snabb industrialiserings- och urbaniseringsprocess,
- (II) göra allmänheten medveten om vikten av stadsplanering och arkitektur, inte enbart därför att det speglar kultur- och samhällslivet utan framför allt därför att det bestämmer själva livsmiljön,
- (III) engagera befolkningen i vård och förvaltning av naturmiljön, både nationellt och internationellt, eftersom naturmiljöns kvalitet är väsentlig för människans hela personlighetsutveckling,
- (r) genom behöriga organ skapa förhållanden, som ger möjlighet till kulturskapande för var och en, både genom arbetet och på fritiden, och fastställa villkor för arbetstid och fritid och för kulturinstitutionernas verksamhet, så att så många människor som möjligt får tillgång till kultur och möjlighet att delta i kulturlivet,
- (s) avvisa uppfattningar som, under sken av kulturverksamhet, bygger på våld och aggression, dominans, ringaktning och rasfördomar liksom på destruktiva tankar och handlingar,
- (t) intensifiera arbetet för fred och internationellt samförstånd enligt principförklaringen om internationellt kultursamarbete och uppmuntra spridning av idéer och kulturvärden, som bidrar till att stärka freden, säkerheten och samarbetet.

III. TEKNISKA, ADMINISTRATIVA OCH EKONOMISKA ÅTGÄRDER

5. Medlemsstaterna rekommenderas att, om de inte redan har gjort detta, ställa nödvändiga tekniska, administrativa och ekonomiska resurser till förfogande för att föra upp kulturpolitiken från den undanskymda plats, till vilken den

eventuellt fortfarande är förvisad, till en framskjuten ställning, där den kan förverkliga målen om livslång utbildning och kulturell utveckling och på bästa möjliga sätt sörja för att alla får tillgång till kultur och fritt kan delta i kulturlivet. Därför bör medlemsstaterna vidta följande åtgärder.

A. Metoder och medel för kulturpolitiken

Decentralisering av lokaler, utrustning, verksamhet och beslut

6. Medlemsstaterna eller berörda myndigheter bör

(a) verka för spridning av verksamheten och uppbyggnad av lokala centra, varvid särskild uppmärksamhet ägnas glesbygd eller eftersatta delar av landet,

(b) främja, bygga ut och stärka nätet av kultur- och konstinstitutioner, inte enbart i storstäder utan också i småstäder, byar och förorter,

(c) uppmuntra tillkomst av lokaler och utrustning, som svarar mot människors behov, och stimulera gemensamt utnyttjande av lokaler och utrustning, som bör vara delvis transportabel, för kultur-, förenings- och undervisningsverksamhet för att på detta sätt ge så många människor som möjligt tillgång till alla nödvändiga medel för att öka medvetenheten och utveckla kulturen,

(d) främja användning för kulturella ändamål av alla offentliga institutioner, som bidrar till kommunikation mellan grupper och individer,

(e) främja utbyte mellan regioner och mellan orter,

(f) stimulera regionala eller lokala initiativ, både genom att ge beslutsfattare nödvändiga resurser på olika nivåer och genom att dela beslutsfunktionen med företrädare för andra parter, som är intresserade av kulturfrågor, och

därför bygga upp lokala centra för administrativa beslut,

(g) utarbeta metoder för att främja konstnärligt skapande och kulturverksamhet hos alla med utgångspunkt i folkliga organisationer både i bostadsområden och på arbetsplatser,

(h) vidta särskilda åtgärder för missgynnade grupper och för miljöer med dåligt utvecklat kulturliv. Särskild uppmärksamhet bör ägnas t.ex. barn, handikappade, människor på sjukhus och i fängelse och de som lever i avsides belägna områden och i slum. Beslut och ansvar bör så långt möjligt ligga hos den grupp, som deltar i verksamheten.

Gemensamma åtgärder

7. Medlemsstaterna eller behöriga myndigheter bör uppmuntra gemensamma åtgärder och samarbete beträffande såväl själva verksamheten som beslutsfattandet

(a) genom att ägna särskild uppmärksamhet åt skapande kulturell och konstnärlig icke-traditionell och icke-professionell verksamhet och genom att ge allt tänkbart stöd till alla former av amatörverksamhet,

(b) genom att skapa rådgivande organ lokalt, regionalt och nationellt, där företrädare för berörda yrkes- och samhällsgrupper sammanförs för att vara med om att bestämma kulturpolitikens mål och medel.

Fackföreningar och andra löntagarorganisationer

8. Medlemsstaterna eller behöriga myndigheter bör vidta åtgärder, som kan stödja folkrörelser, fackföreningar och andra organisationer för löntagare eller egenföretagare (bönder, hantverkare etc.) att fritt genomföra sin kulturpolitik eller sina -projekt så att de får njuta av kulturens rikedomar och ta aktiv del i samhällets kulturliv.

"Animation"

9. Medlemsstaterna eller behöriga myndigheter bör
- (a) medverka till att utbilda personal för kulturell utveckling, i synnerhet "animatörer" med uppgift att fungera som förmedlare av information, kommunikation och uttryck genom att föra människor i kontakt med varandra och tjäna som förmedlande länk mellan allmänheten, konstverket och konstnären och mellan allmänheten och kulturinstitutionerna,
- (b) ge denna personal medel för verksamheten, som gör det möjligt att å ena sidan stödja frivilliga "animatörer" i lokala sammanhang och å andra sidan stimulera till initiativ och medverkan med hjälp av nödvändiga utbildningsmetoder,
- (c) uppmuntra till användande av pedagogiskt värdefulla hjälpmedel för att kommunicera och uttrycka sig och ge möjlighet till skapande genom att dessa hjälpmedel görs tillgängliga vid kulturcentra och institutioner såsom bibliotek och museer.

Konstnärligt skapande

10. Medlemsstaterna eller behöriga myndigheter bör
- (a) skapa sociala och ekonomiska villkor, som kan ge konstnärer, författare och tonsättare den nödvändiga grunden för fritt, skapande arbete,
- (b) i detta syfte vidta, förutom juridiska åtgärder rörande upphovsrätt och skydd av konstverk,
- (i) sociala åtgärder för alla yrkesverksamma konstnärer och åtgärder på skatteområdet till stöd inte enbart åt kollektiva former av konstnärligt skapande (teater, film etc.) utan också åt enskilda konstnärer,

- (ii) en politik för stipendier, priser, statliga beställningar och anlitage av konstnärer, särskilt för att utforma och pryda offentliga byggnader,
- (iii) en politik för kulturspridning (utställningar, uppföranden av musikverk och dramatiska verk etc.),
- (iv) en politik för utvecklingsarbete som ger enskilda konstnärer, grupper och institutioner möjlighet att utföra experiment och undersökningar i ändamålsenliga lokaler utan att känna sig tvingade att åstadkomma lyckade resultat, för att på detta sätt skapa konstnärlig och kulturell förnyelse,
- (c) överväga att inrätta fonder till stöd för konstnärligt skapande,
- (d) stödja alla med fallenhet för konstnärligt skapande, utan diskriminering hjälpa ungdomar att utveckla sina anlag och bygga ut institutioner, som ger specialiserad utbildning på konstens alla områden,
- (e) främja möjligheterna att ge ut kvalitativt högstående reproduktioner av konstverk, att ge ut och översätta litterära verk och att ge ut och framföra musikverk,
- (f) göra konstnärer på alla plan delaktiga i kulturpolitikens utformning och tillämpning,
- (g) garantera mångfald i de organ som har till uppgift att bedöma konstverk och regelbunden omsättning av deras medlemmar liksom mångfald bland finansieringskällorna för att skydda skapande konstnärers frihet,
- (h) tekniskt, administrativt och ekonomiskt bistå grupper av amatörkonstnärer och stödja samarbete mellan icke-professionella och professionella konstnärer.

Kulturindustri

11. Medlemsstaterna eller behöriga myndigheter bör förvissa sig om att vinstintresset inte får ett avgörande inflytande över kulturverksamheten och, då kulturpolitiken utformas, utarbeta ett system för förhandlingar med den privata kulturindustrin och för kompletterande eller alternativa initiativ.

Spridning

12. Medlemsstaterna eller deras behöriga myndigheter bör

(a) tillämpa en politik med statsanslag och belöningar för kulturella insatser och tjänster och skapa villkor, som kan garantera att dessa sprids och blir tillgängliga för så många samhällsgrupper som möjligt, särskilt inom kulturområden som försummas av kommersiella företag,

(b) genom lämplig anslags- och beställningspolitik vidta åtgärder för att främja utvecklingen av kulturella sammanslutningars verksamhet såväl nationellt som regionalt och lokalt,

(c) lägga vikt vid en spridning, som stimulerar aktivitetslust i stället för passivt konsumerande av kulturprodukter.

Forskning

13. Medlemsstaterna eller behöriga myndigheter bör främja forskningsprojekt för kulturutveckling avsedda bl.a. att bedöma värdet av pågående verksamhet samt stimulera nya experiment och studera deras verkan på så stor publik som möjligt med sikte på eventuella nya kulturpolitiska åtgärder.

B. Samhällsinsatser med anknytning till kulturpolitikenKommunikation

14. Medlemsstaterna eller deras behöriga myndigheter bör

(a) främja alla former av kommunikation, t.ex. möten, debatter, offentliga framträdanden, gruppverksamhet och festivaler, för att stimulera till samtal och ett fortlöpande idéutbyte mellan individer, allmänhet, skapande konstnärer, "animatörer" och producenter,

(b) ta tillvara de tillfällen till kulturkontakt och kulturutbyte som ges genom idrottstävlingar, utflykter i naturen, konstnärlig och estetisk utbildning, aktuella evenemang och turism,

(c) uppmuntra de olika kanalerna för kontakt i samhället (samfund, institutioner, organisationer, fackföreningar och andra grupper) att i största möjliga omfattning främja information och fria kulturuttryck hos sina medlemmar för att öka deras medvetenhet och göra dem förtrogna med kulturverksamheten,

(d) sprida information som stimulerar till vidare bearbetning och egna initiativ,

(e) underlätta tillgång till skrivna verk genom smidiga spridningsformer och sörja för förmedlingsservice i t.ex. bibliotek eller läsesalar,

(f) främja en vid användning av ljud- och bildmedier för att göra det bästa av både gammal och nuvarande kultur tillgängligt för stora delar av befolkning; detta gäller även den muntliga traditionen som i tillämpliga fall bör kunna samlas och bevaras med dessa mediers hjälp,

(g) främja aktiv medverkan av publiken genom att låta den delta i urval och produktion av program, genom att gynna

ett ständigt flöde av idéer mellan allmänhet, konstnärer och producenter och genom att stimulera tillkomst av lokala produktionscentra, som kan utnyttjas av alla,

(h) uppmuntra kommunikationsmedierna att öka programutbud och -variation för att kunna erbjuda största möjliga valfrihet med tanke på de mycket stora olikheterna inom publiken, att höja kvaliteten på program, som vänder sig till olika publikgrupper, att välja ett för hela publiken tillgängligt talat och visuellt språk, att ge företräde åt ämnen, som tjänar information och bildning i stället för propaganda och PR, och att särskilt uppmärksamma skyddet av inhemska kulturer mot eventuellt skadligt inflytande från vissa typer av massproduktion,

(i) främja jämförande undersökningar och forskning om konstnärens, massmediernas och samhällets ömsesidiga inflytande och om förhållandet mellan produktion och effekt av kulturprogram,

(j) för att främja livslång utbildning ge en introduktion i ljud- och bildspråk liksom i att välja kommunikationsmedier och program med urskillning,

(k) på ett genomgripande sätt utveckla undervisningsformer avpassade till olika publikgruppers särskilda egenskaper så att de kan ta emot, välja (bland) och förstå den mängd information, som sprids i moderna samhällen.

Utbildning

15. Medlemsstaterna eller berörda myndigheter bör

(a) systematiskt sammankoppla kulturplanering och utbildningsplanering inom ramen för en livslång utbildning omfattande familj, skola, samhällsliv, yrkesutbildning, återkommande utbildning och kulturverksamhet,

(b) hjälpa alla att få tillgång till kunskaper, vilket måste ses mot bakgrund av nödvändigheten att skapa sociala och ekonomiska förhållanden, som ger alla möjlighet att delta i samhällslivet, samt göra erforderliga ändringar av utbildningssystemens innehåll och metoder,

(c) systematiskt utveckla program för kulturell och konstnärlig utbildning på alla nivåer genom att inbjuda konstnärer och för kulturpolitiken ansvariga personer att medverka.

Ungdomen

16. Medlemsstaterna eller behöriga myndigheter bör erbjuda ungdomar ett vidsträckt fält av kulturverksamhet, som motsvarar deras behov och ambitioner, uppmuntra dem att känna samhällsansvar, väcka deras intresse för det egna landets och hela mänsklighetens kulturarv och, med sikte på kulturellt samarbete i en anda av vänskap, internationellt samförstånd och fred, främja humanismens ideal och respekten för allmänt erkända utbildnings- och moralprinciper.

Miljön

17. Medlemsstaterna eller behöriga myndigheter bör

(a) skapa ett system för samfälliga åtgärder, som ger invånarna eller deras representanter möjlighet att på nära håll ta del i utformning och genomförande av stadsplaner och förändringar av den arkitektoniska miljö där de lever liksom även i skyddet av historiska kvarter, städer och platser och deras införlivande med modern miljö,

(b) ta hänsyn till de internationella normer som antagits av mellanstatliga organisationer i dessa frågor.

IV. INTERNATIONELLT SAMARBETE

18. Medlemsstaterna eller behöriga myndigheter bör

(a) utvidga bilateralt och multilateralt, regionalt och internationellt kultursamarbete med tillbörlig hänsyn till allmänt erkända folkrättsliga principer och till FN:s ideal och mål, till staters suveränitet och oberoende, till ömsesidig nytta och till kulturernas lika värde,

(b) hos alla ingjuta respekt för andra folk och att vägra stödja internationella våldshandlingar eller politik, som bygger på makt, dominans och aggression,

(c) uppmuntra spridning av idéer och kulturvärden som bidrar till ökat samförstånd mellan människor,

(d) öka och variera kulturutbudet för att främja en djupare uppskattning av värden inom varje kultur och särskilt fästa uppmärksamheten på utvecklingsländernas kulturer som ett tecken på aktning för deras kulturella identitet,

(e) aktivt medverka till att kulturprojekt genomförs och till att kollektiva verk skapas och sprids, öka de direkta kontakterna och utbytet mellan institutioner och personer, som är aktiva inom kulturområdet, och bygga ut forskningen om kulturell utveckling,

(f) stimulera icke-statliga organisationer, folkrörelser, fackföreningar, samhälls- och yrkesgrupper, kvinnoorganisationer, ungdomsrörelser, kooperativa och andra organisationer (t.ex. konstnärsförbund) att delta i det internationella kulturutbytet och dess utveckling,

(g) i personutbytet ta hänsyn till att samarbete mellan specialister från olika länder är ömsesidigt berikande,

(h) beakta att behovet av förberedande kurser och kulturinformation är särskilt stort, då syftet är att väcka intresse för andra länders kulturer, för att därigenom öppna människors ögon för kulturernas mångfald och lika värde,

(i) se till att de budskap man vill sprida infogas eller återinförs i ett allmängiltigt sammanhang så att möjligheterna att ha tillgång till kultur ges mening för hela världssamfundet.

(j) ta hänsyn till det viktiga bidrag som press, böcker, ljud- och bildmedier, och särskilt television kan ge till den ömsesidiga förståelsen mellan länder och till kunskapen om andra länders kulturinsatser, uppmuntra till utnyttjande av kommunikationsmedier, bl.a. satelliter, för att främja fredens, de mänskliga rättigheternas och de grundläggande friheternas ideal, vänskapen mellan människor och internationellt samförstånd och samarbete och på så sätt skapa den nödvändiga grundvalen för nationella kulturer att motstå idéer om hat mellan folken, krig, våld och rasism med tanke på deras olyckliga följder och deras fördärliga inflytande på ungdomen,

(k) skapa rimliga ekonomiska möjligheter för verksamhet avsedd att främja internationellt utbyte och kulturellt samarbete.

V. FÖRBUNDSSTATER ELLER STATSFÖRBUND

19. Vid tillämpning av denna rekommendation beträffande medlemsstater med federal författning åligger det inte dessa stater att genomföra rekommendationens riktlinjer, då dessa faller inom delstaternas, provinsernas eller kantonernas beslutsområde. I sådana fall är förbundsregeringens enda skyldighet att informera delstaterna, provinserna eller kantonerna om dessa riktlinjer och att rekommendera, att de antas.